

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A környezetvédelmi politika 2008. évi felülvizsgálata

COM(2009) 304 végleges

(2010/C 347/13)

Előadó: **Daniel RETUREAU**

2009. június 24-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Az Európai Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A környezetvédelmi politika 2008. évi felülvizsgálata

COM(2009) 304 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2010. január 28-án elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2010. február 17–18-án tartott, 460. plenáris ülésén (a 2010. február 17-i ülésnapon) 118 szavazattal 4 ellenében, 10 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB arra a következtetésre jutott, hogy a közösségi intézmények és a tagországok igen komolyan vették az éghajlatváltozás és a fenntartható fejlődés problémakörét. Mindazonáltal még sok a teendő annak érdekében, hogy közös álláspontot fogadjunk el, valamint hogy a számszerű és progresszív kötelezettségvállalásokkal foglalkozzunk nemzetközi szinten, megvizsgálva az AKCS-országoknak és általánosságban véve a fejlődő országoknak nyújtott támogatási politikákat. Hasonlóképpen kellene eljárni a legfőbb kereskedelmi partnerek esetében is, közöttük elsőként az USA esetében.

1.2 A termékek teljes ökológiai lábnyomának minimumkövetelmények tárgyát kellene képezniük. Az európai politikának továbbra is egyszerre kellene jogszabályokat és eszközöket alkalmaznia, valamint önkéntes kezdeményezéseket a viselkedésmódok megváltoztatása, valamint azon új problémák tudatosításának az előmozdítása érdekében, amelyekkel az emberiségnek ma meg kell birkóznia. Fejleszteni kell a civil társadalmon belül a tájékoztatás és az oktatás dimenzióját.

1.3 Az integrált éghajlat- és energiaügyi politika lassan igazolja hatékonyságát; folytatni kell tehát e politikát, és ki kell terjeszteni más, üvegházhatást okozó gázokra és más ágazatokra (elsőként a közlekedés minden formájára), valamint előnyben kell részesíteni a nemzetközi együttműködést.

1.4 Az olyan jogszabályok, mint a REACH, vagy a környezeti felelősségvállalás továbbra is kulcsszerepet játszanak majd, kiegészülve az ipar, a polgárok és a fogyasztók kezdeményezéseivel.

1.5 Számos, az utóbbi években elfogadott irányelv esetében gondos nyomon követésre van szükség a megfelelő átültetés és a ténylegesen végrehajtott nemzeti jog hatékonyságának biztosítása érdekében, különösen alkalmazásának ellenőrzésére vonatkozóan.

1.6 A jelentés rendkívül átfogó és igen hasznos, ugyanakkor kérdéses, hogy milyen módon ismertetjük meg azt a polgárokkal.

2. Az Európai Bizottság közleményének lényeges pontjai

2.1 A 2008-as évet az éghajlatváltozás globális válságának az európai polgároknak végbement példa nélküli tudatosodása fémjelzte, így e téma számukra immár lényeges politikai prioritás.

2.2 Ez hangsúlyozza annak szükségességét, hogy a fejlődést egy alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság irányába, valamint a forrásokkal való jobb gazdálkodás irányába vezessük. E kihívások leküzdéséhez további erőfeszítésekre van szükség.

2.3 A gazdaságot súlyosan érintette a példa nélküli válság: az a pénzügyi válság, amely megfojtotta a befektetéseket a reálgazdaságban, és jelentős munkanélküliséget, továbbá az állam által felvett hitelek, valamint bankokban és pénzintézetekben szerzett részesedések miatt az államháztartási deficitnek hatalmas növekedését okozta.

2.4 Az Európai Bizottság jelentése egy a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek címzett közleményből áll. Az EGSZB-t nem kéri fel vélemény kidolgozására az előrehaladásról készített rendszeres jelentésekre vonatkozóan, intézményünk azonban általában igényli ezeket a jelentéseket, amelyek segítségével követhetővé válik a közösségi jogszabályok és iránymutatások hatékony végrehajtása.

2.5 A környezetvédelmi politikáról szóló 2008. évi jelentés érdeme, hogy megvizsgálja a közösségi kezdeményezéseket és azok hatékonyságát, különösen az üvegházhatású gázok csökkentésére vonatkozó kiotói vállalások tükrében, valamint a koppenhágai konferenciától várt új vállalások szemszögéből. Az EGSZB e tárgyban véleményt ⁽¹⁾ fogadott el.

⁽¹⁾ HL C 128., 2010.5.18., 116. o.

2.6 Az Európai Bizottság szerint és az előrejelzések tükrében az EU jó úton halad, hogy teljesítse az éghajlatváltozás elleni harchoz kapcsolódóan a Kiotói Egyezmény keretében megállapított kibocsátáscsökkentési célkitűzéseket. Az EU és a tagállamok – legalábbis nagy részük – már most is tiszteletben tartja a szén-dioxid-csökkentésre vonatkozó vállalásait. Bizonyos tagállamok esetében – egyoldalú erőfeszítéseiknek köszönhetően, mivel kiegészítő intézkedéseket fontolgatnak – a célkitűzés túlteljesítése is várható.

2.7 A jelentés áttekinti azokat a különböző szakterületeket, amelyekre érvényes a közösségi környezetvédelmi politika, az európai bizottsági COM dokumentum azonban csupán tartalmi összefoglaló, a jelentés maga egy több mint 200 oldalas vastag kötet, amely az európai bizottsági dokumentum mellékletében olvasható.

2.8 2008 júniusában az EU-15-ök üvegházhatásúgáz-kibocsátása a 2006-os teljes adatok alapján a referenciaévhez (1990) képest 2,7 %-kal alacsonyabb volt, míg ugyanebben az időszakban a gazdaság 40 %-os növekedést könyvelt el. A létező politikák és intézkedések 2010-ben – tehát azon (2008–2012 közötti) időszak felénél, amelyre az EU 8 %-os csökkentést vállalt – a referenciaévhez képest összességben véve 3,6 %-os csökkenést eredményezhetnek. További 3 %-os csökkenés várható olyan újabb kibocsátáscsökkentési egységek (kreditek) vásárlásából, amelyek a harmadik országok által a kiotói mechanizmus értelmében vállalt kibocsátáscsökkentési projektekből származnak. A szén-dioxid elnyelőknek köszönhetően további 1,4 %-os csökkenés várható.

2.9 Mindezek összessége lehetővé tenné a kiotói célkitűzések elérését, sőt meghaladását, mivel a tagállamok előrejelzéseikbe még nem építették be a kibocsátási egységek elosztásával kapcsolatosan a 2008–2012 közötti időszakra meghatározott határértékeket, amelyekből a kibocsátások referenciaévhez viszonyított további 3,3 %-os csökkenése várható.

3. Észrevételek

3.1 Az Európai Bizottságnak az eltelt 2008-as évről vonatkozó jelentésében szereplő előzetes számításai részben teljes körű, de viszonylag régi, 2006-tól kezdődően pedig hiányos adatokon alapulnak. Ugyanakkor 2008-ban ezek voltak az egyedüli rendelkezésre álló adatok, és az Európai Bizottság figyelembe vett valamennyi helytálló, a kiadásig összegyűjtött eredményt. Az EGSZB a Koppenhágai Éghajlat-változási Konferencia kiábrándító kimenetele ellenére úgy véli, hogy az EU-nak teljesítenie kell a maga elé kitűzött, 2012-ig elérendő kibocsátáscsökkentési célokat, és szorgalmaznia kellene a 2020-ra vonatkozóan elfogadott további csökkentésekre irányuló erőfeszítéseket.

3.2 Számos, az utóbbi években elfogadott irányelv esetében gondos nyomon követésre van szükség a megfelelő átültetés és a ténylegesen végrehajtott nemzeti jog hatékonyságának a biztosításához, különösen alkalmazásának ellenőrzésére vonatkozóan. Néhány tagállamnak nem sikerült a számára kijelölt célkitűzéseket elérnie. A jelentés egyértelműen kiemeli a jelenleg is meglévő problémákat és akadályokat, valamint a megfigyelt előrelépéseket. Teljes és részletes, ezenkívül a termékek és tevékenységek teljes ökológiai lábnyomát meghatározó új mutatókról számol be.

Remélhetőleg széles körben terjesztik majd, és a jövőben szütleendő jelentéseket megfelelőképpen népszerűsítik, valamint ösztönzik a termelési, elosztási és fogyasztói magatartásformák változását.

3.3 Az EGSZB nincs teljes mértékben meggyőződve arról, hogy a válság lehetőséget teremt a termelési és fogyasztási módok fenntarthatóbb megoldások irányába történő megváltoztatására. Egyre több család lehetett tanúja annak, hogy vásárlóereje jelentősen lecsökken a munkanélküliség és a – termelésüket harmadik országba áthelyező – vállalatok bezárásának hatására. A munkahely és a lakhatás, különösen a fiatalok körében továbbra is az első számú rövid távú probléma marad.

3.4 Egyre gyakoribbak a bizonytalan, határozott idejű, vagy csökkentett munkaidejű álláshelyek, ami bizonytalanságot okoz, és nem ösztönöz változásra sem a háztartások fogyasztói szokásai tekintetében, sem pedig a vállalkozások részéről. Utóbbiak néhány esetben legszennyezőbb termelési láncszemeiket inkább az EU-n kívül telepítik le, minthogy más termelési modellekbe fektetnének be, már csak azért is, mert a kibocsátási egységek egyre fogytak, különösen a kvv-k számára.

3.5 A jelentés csak felületesen érinti a válság következményeinek kérdését, pedig ezek környezetbarát megoldásától még messze állunk. A válság az EU-27-en kívül más országokat is mélyen érintett, különösen a fejlődő országokat. Nehéz rögtön hathatós politikákat kidolgozni ezen országok számára, amíg a hivatalos fejlesztési támogatás és a különböző segélyek rohamosan csökkennek. Ezeknek az – éghajlatváltozás elleni küzdelemhez sem eszközzel, sem technológiával nem rendelkező – országoknak a megsegítéséhez elengedhetetlen a hozzáállás gyors és következetes megváltoztatása.

3.6 Amennyiben visszatérünk a „változatlan ügymenethez” (*business as usual*), és változatlanul ugyanazt a gazdasági szerkezetet alkalmazzuk, nem haladunk előre a biztonságosabb és jobb minőségű környezetvédelem irányába, ám a pénzügyi piac és az ipar által küldött jelzések még messze nem biztatóak. Elengedhetetlen az eltökélt politikai szándék, az európai polgárok nagyobb mértékű mozgósítása, valamint a média részéről az, hogy objektíven tájékoztasson, kerülve az indokolatlan pánikkeltést.

3.7 Az iparosodott országok (Kína, Brazília, India stb.) számára a piacgazdaság-alapú iparosodott országok régi fogyasztói modelljei továbbra is elérendő célkitűzésként élnek, és ezen országoknak mind a kormányai, mind polgárai rossz néven veszik azokat a korlátozásokat, amelyeket a szennyezés, valamint az életmód és fogyasztói szokások területén rájuk kívánunk kényszeríteni. Az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez kapcsolódó kötelezettségeket egyfajta történelmi igazságtalansággként élik meg, ami abban az időszakban éri őket, amikor éppen a szegénységből kívánják kiemelni országuk lakosságát, elősegíteni oktatásuk és az egészségügy fejlődését a transznacionális vállalatok által alkalmazott alvállalkozói termeltetésen alapuló iparosodásnak köszönhetően.

3.7.1 Segélyeket és technológiatranszfert kérnek, amit komolyan kellene venni, amennyiben folytatni kívánjuk az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó megállapodások által kijelölt haladási irányt.

3.8 A világ egyik végéről a másik végére, szétdarabolt termelési láncolatban, egymástól igen távol eső fogyasztói helyekre történő szállítás kérdését át kell gondolni, és megfelelő intézkedéseket kell hozni e téren. A környezetvédelem és az éghajlatváltozás valós költségeinek az újbóli internalizálása a jelenlegi fogyasztókat terheli, mind költségként, mind szennyezésként. Az EGSZB ezért támogatja a MARPOL-egyezmény átdolgozására, valamint a hajókról történő szennyezés korlátozására tett erőfeszítéseket. Ugyanakkor a pénzügyi piacokra vonatkozó átfogó szabályozások bevezetésére is szükség van az áruszállítás jobb logisztikája és fenntartható termékek előnyben részesítése érdekében.

3.9 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon véleményével, amely szerint a kormányoknak fel kellene használniuk gazdasági fellendülési terveiket a nagyobb energiahatékonyság érdekében, környezetvédelmi infrastruktúrák fejlesztésén és az ökoinnováció ösztönzésén keresztül.

3.10 Egy erős környezetvédelmi politika lökést adhat a „zöldebb” fellendülésnek, amelynek ismérvei az alacsony szén-dioxid-kibocsátás, valamint a vállalkozások és a háztartások fogyasztásának ártértékelése.

3.11 A biodiverzitás gyors csökkenése (számos állat- és növényfaj pusztulása, melyek közül különösen a madarak és a méhek érintettek, miközben elengedhetetlenek a mezőgazdasági termelés számára) a világban a fajok pusztulásának gátat szabó politikák végrehajtására kell, hogy ösztönözzön bennünket; különösen a következőket illetően:

- erdőgazdálkodás, valamint az esőerdőkben és az őserdőkben végzett tarvágás megállítása,

- a mezőgazdaságban alkalmazott módszerek (megállapításra került, hogy a jelenlegi növényvédő szerek ártalmasak a méhek egészségére és a madarak táplálkozására).

3.12 Az EGSZB üdvözli azoknak az új mutatóknak a kidolgozását, amelyek figyelembe veszik a biodiverzitást és az éghajlatot, ahogyan azt az EUROSTAT-ra vonatkozóan kezdeményezték a 6. környezetvédelmi cselekvési program prioritási területein.

3.13 A szén-dioxid nem az egyedüli üvegházhatású gáz, nagy figyelemmel kell lenni a NO_x-ra (nitrogén-oxidok) is, és mindazon elemekre, amelyek hatással lehetnek az ózonrétegre, és légköri felmelegedést okozhatnak.

3.14 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a polgároknak tudatosabb és aktív résztvevővé kell válniuk, a fogyasztott árucikkek, a háztartási hulladékok korlátozása és szelektálása terén pedig a bevált gyakorlatokat kell követniük. A vállalatoknak is tudatosítaniuk kell e problémát, és elengedhetetlen, hogy felvegyék az éghajlatváltozás elleni küzdelmet a társadalmi felelősségvállalás keretében vállaltak közé.

3.15 A jelentésben megemlített programok és jogszabályok nagy részével az EGSZB megfelelő időben foglalkozott véleményeiben, ⁽²⁾ valamint létrehozta a Fenntartható Fejlődés Megfigyelőközpontját azzal a céllal, hogy hatékonyabban járuljon hozzá az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányuló stratégiákhoz, a közösségi szakpolitikák és jogszabályok nyomán követéséhez, valamint hatékonyságuk ellenőrzéséhez.

Kelt Brüsszelben, 2010. február 17-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

(2) EGSZB-vélemények: HL C 128., 2010.5.18., 122. o.; HL C 318., 2009.12.23., 97. o.; HL C 317., 2009.12.23., 75. o.; HL C 318., 2009.12.23., 92. o.; HL C 306., 2009.12.16., 42. o.; HL C 277., 2009.11.17., 67. o.; HL C 277., 2009.11.17., 62. o.; HL C 318., 2009.12.23., 88. o.; HL C 218., 2009.9.11., 55. o.; HL C 218., 2009.9.11., 50. o.; HL C 218., 2009.9.11., 46. o.; HL C 175., 2009.7.28., 34. o.; HL C 218., 2009.9.11., 59. o.; HL C 306., 2009.12.16., 39. o.; HL C 204., 2008.8.9., 66. o.